

KÚRIA

Bfv.II.1340/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. év február hó 17. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt I.r. terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Veszprémi Törvényszék 9.B.545/2008/145. számú ítéletét és a Győri Ítéltőábla, mint másodfokú bíróság Bf.24/2014/10. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Veszprémi Törvényszék a 2013. december 6. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 9.B.545/2008/145. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli - ebből 1 esetben tettesként, tényállás I. pont, 1 esetben bűnsegédként, tényállás IV. pont elkövetett - csalás büntetettében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont], 2 rendbeli - ebből 1 esetben tettesként, tényállás III. pont, 1 esetben bűnsegédként, tényállás IV. pont elkövetett - adócsalás büntetettében [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés, (3) bekezdés], magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. § - tényállás III. pont), bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetettének kísérletében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont - tényállás VII. pont] és bűnsegédként elkövetett csődbüntettben [korábbi Btk. 290. § (1) bekezdés d) pont - tényállás IX. pont]. Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 8 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Győri Ítéltábla a 2014. szeptember 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.24/2014/10. számú ítéletével I. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta:

- cselekményeit felbujtóként elkövetett csalás büntettének [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: hatályos Btk.) 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont - tényállás I. pont], költségvetési csalás büntettének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont - tényállás III. pont], hamis magánokirat felhasználása vétségének (hatályos Btk. 345. § - tényállás III. pont), felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének [hatályos Btk. 396. § 1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont - tényállás IV. pont], felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntette kísérletének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont - tényállás VII. pont] és felbujtóként elkövetett csődbűncselekmény büntettének [hatályos Btk. 404. § (1) bekezdés c) pont - tényállás IX. pont] minősítette;

- ezért őt, halmazati büntetésül, 2 év 9 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte;

- a szabadságvesztésből a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap bocsátható legkorábban feltételes szabadságra;

egyebekben az I. rendű terhelt tekintetében azzal hagyta helyben az elsőfokú ítéletet, hogy korrigálta a tárgyalási napok megjelölését, és egyes személyi körülményeket.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján arra hivatkozással, hogy az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor és a bíróságok az indokolási kötelezettségüket is elmulasztották.

A védő indítványa szerint a jogerős ügydöntő határozat indokolása súlyos hiányosságokban szenved, mert a tárgyalás során meghallgatott (helyesen: kihallgatott) tanúk jelentős részét meg sem említi az ítélet, nyilatkozatuk (helyesen: vallomásuk) tartalmát így nem is értékeli, nem veti össze azokat egymással és az egyéb tényekkel, bizonyítékokkal. Példaként a bíróság által kihallgatott ... könyvelőt hozza föl, aki a saját szerepéről önkritikusan vallott, ennek a körülménynek azonban az I. rendű terhelt felelősségére gyakorolt hatásáról az indokolás nem szól.

A védő szerint az elsőfokú bíróság megszegte azon kötelezettségét is, hogy a terhelt törvényes határidőn belül benyújtott indítványa ellenére nem rendelt ki más szakértőt.

A védő kijelentette, hogy kizárólag a minősítést, és azzal összefüggésben a büntetéskiszabást támadja. Azt állította, hogy megállapított tényállásból nem következik a minősítés. Ennek alátámasztására kifejtette, hogy az elkövető tudattartalmát érintő - jogi fogalmak formájában megjelenő - következtetések a jogi értékelés körébe tartoznak, amelyek a másodfokú eljárásban (és a felülvizsgálat során) a megalapozatlanság kiküszöbölése kapcsán megfogalmazott kötöttségek nélkül módosíthatók (BH 2005.167.). A célzat, valamint a csalás tényállását illetően a tévedésbe ejtést vagy tévedésben tartást megalapozó szándékosság ebbe a körbe tartozik. Úgyszintén támadhatóak azok a jogkövetkeztetések, amelyek a tényálláshoz kapcsolódóan fogalmazódtak meg (például a jelzáloggal terhelt ingatlan elidegenítését, megterhelését illetően).

A védő szerint a terhelt terhére rótt bűncselekmények tényállási elemei nem valósultak meg, ezért a terhelt felmentését indítványozta az ellene emelt vádak alól

A Legfőbb Ügyészség a BF.1372/2015. számú átiratában a védő felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak találta.

Kifejtette, hogy a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) és d) pontjaiban írt eljárási szabálysértések körén kívül esik a Be. 111. §-ának 2011. július 12. napjáig hatályban volt (4) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértése, így emiatt felülvizsgálatnak nincs helye.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás irányadó, és az nem támadható. A tudati tények tényből tényre következtetéssel állapíthatóak meg (EBH 2012.B.24.), ezek vitatása a tényállás támadását jelenti, ami a törvényben kizárt (BH 2011.3.).

A Legfőbb Ügyészség erre figyelemmel a támadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

A Kúria - a könnyebb áttekinthetőség érdekében - tényállási pontonként jelöli meg azok bíróság által megállapított tartalmát, valamint a védői és ügyészi érvelést.

III.

A Kúria azt állapította meg, hogy az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben pedig nem alapos, a Legfőbb Ügyészség indítványa megalapozott.

I.

A védő szerint az indokolás súlyos hiányosságokban szenved, tehát az alapügyben eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek. A tárgyaláson kihallgatott tanúk jelentős részének vallomását meg sem

említi, nem is értékeli az ítélet, és nem veti össze azokat egymással, valamint az egyéb bizonyítékokkal. Példaként egyetlen tanúra, a saját szerepéről önkritikusan nyilatkozó ... könyvelőre hivatkozott.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdésének III.a) pontja szerint helye van, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az indokolási kötelezettség ilyen súlyú megsértése a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítást eredményező ún. feltétlen (más megnevezéssel: ún. abszolút) eljárási szabálysértés.

A Kúria az 1. Bkv számú kollégiumi véleménye C. pontjában a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) és b) alpontjához fűzött értelmezésének 2. pontjában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”; a jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” - és ezáltal mindkét esetben meghiúsul az érdemi felülbírálat.

Ennek megfelelő az ítélkezési gyakorlat is. „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését” (EBH 2010.2210., EBH 2011.2387.).

Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a bünteteskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi helyessége, azaz a bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos vizsgálatnak nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a - tényállás támadhatatlanságát előíró - Be. 423. §-a (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).

A Kúria azt állapította meg, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek. A vádhoz kötöttség keretein belül a lefolytatott bizonyítás alapján állapították meg a történeti tényállást. A bizonyítékokat számba vették, egyenként és összességében értékelték. Az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseiket, azaz jogi álláspontjukat is felvázolták. Okfejtésük minden releváns tekintetben követhető, ezáltal ellenőrizhető volt. Így - eltérően a védő indítványában foglaltakkal, és egyetértve a Legfőbb Ügyészség indokaiival - eleget tettek indokolási kötelezettségüknek.

28. §-a) pedig 2011. július 13. napjától hatályosan hatályon kívül helyezte az adott törvényhelyet.

A védő egyébként az indokolási kötelezettség megsértésének pusztán állításán és e körben a bűnösség megállapításának ismételt támadásán túl adós maradt azzal, amivel közelebbről alátámasztotta volna, hogy a bíróságok milyen mulasztása eredményezte az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát - márpedig ez a „soványság” önmagában törvényben kizártsághoz vezet (EBH 2007.1596.).

Az ún. rendes perorvoslatok keretében természetesen alappal kifogásolható, ha a bíróság az ügydöntő határozatában nem számol el valamennyi bizonyítási eszközzel és bizonyítékkal. Ennek sérelmezése egyértelműen a határozat megalapozottságát feszegető kérdés, amely a rendkívüli jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálat során viszont már az irányadó tényállás tilalmazott támadásának minősül.

2.

A védő sérelmezte, hogy a terhelt törvényes határidőn belül előterjesztett indítványa ellenére az elsőfokú bíróság nem rendelt ki más szakértőt.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértésre hivatkozással a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja és d) pontja alapján van helye felülvizsgálatnak. A d) pont a súlyosítási tilalom megsértése, míg a c) pont a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértés esetében enged felülvizsgálatot.

A Be. III. § (4) bekezdésének a 2011. július 13. napjáig hatályban volt szövege szerint, ha az ügyész vagy a nyomozó hatóság a nyomozás során szakértőt rendelt ki, és a vádlott vagy a védő a vádirat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül indítványozza [263. § (2) bek.], a bíróságnak ugyanazon tényre más szakértőt is ki kell rendelnie; e rendelkezés alkalmazásának nincs helye, ha az ügyben a bíróság is kirendelt szakértőt, vagy a terhelt, illetve a védő által felkért személy (gazdasági társaság, szakértői intézmény, szervezet, szakértői testület) szakértőként való bevonását a bíróság, illetőleg az ügyész engedélyezte.

Az I. rendű terhelt a vádirat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül valóban indítványozta más könyvszakértő kirendelését.

A másodfokú bíróság már megvizsgálta ezt a kérdést (másodfokú ítélet 12. oldal 2. bekezdés). Kifejtette, hogy ilyen indítvány nyomán sem volt köteles a bíróság az indítványnak azonnal eleget tenni. Előbb a szakvélemény kiegészítésével élt, majd ennek hatására a védelem visszavonta az indítványát, a 2011. évi LXXXIX. törvény (

A Kúria számára az indítvány visszavonása az egyetlen elfogadható érv, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az elsőfokú bíróság nem követett el semmiféle eljárási szabálysértést.

Az adott törvényhely utóbbi hatályon kívül helyezése nem változtat azon, hogy a korábbi büntetőeljárási szabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt egy újabb eljárási szabály másként szabályozza. A Be. 605. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezést ugyanis az ítélkezési gyakorlat nemcsak a büntetőeljárást szabályozó korábbi és újabb törvények egészének viszonylatában értelmezi, hanem egyazon törvényen belül is. Ha tehát a jelen ügyben a védelem utóbb nem vont vissza a más szakértő kirendelésére előterjesztett indítványát, az elsőfokú bíróság köteles lett volna annak eleget tenni.

Ugyanakkor, ha az elsőfokú bíróság a vissza nem vont indítvány ellenére nem rendelt volna ki más szakértőt, az ún. relatív eljárási szabálysértést valósított volna meg, amire felülvizsgálat nem alapozható.

3.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, és nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

3.1.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és az a felülvizsgálati indítványban nem támadható. [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

3.2.

A jogerős ügydöntő határozat érdemi felülvizsgálata során a Kúria abból a következetes gyakorlatából indult ki, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2.ind., BH+

2014.9.388.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.). Irányadónak tekintette továbbá, hogy a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő, ezért a történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek, és részei az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).

Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, hanem ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.).

„Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása (...) az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen ténykérdés" (EBH 2012.B.24.ind.)

A Kúria hangsúlyozza, hogy egyfelől a tényből tényre vont következtetés eredménye is tény, másfelől a jogkövetkeztetéseknek is tényeken kell nyugodnia. Ebből pedig - miután az ítéleti tényállás részei lehetnek a tudati tények is - az következik, hogy amennyiben az irányadó tényállás egyidejűleg akár primer, akár sekunder tényként és értelemszerűen jogkövetkeztetésként is tartalmazza az elkövető cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya (Bfv.II.1643/2015/4.). A jelen ügyben éppen erről van szó.

4.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

4.1.

Az alapügyben helytállóan alkalmazott hatályos Btk. 373. §-ának (1) bekezdése alapján csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz. Ezt tartalmazta a korábbi Btk. 318. §-ának (1) bekezdése is, mindössze annyi eltéréssel, hogy a „vagy tévedésben tart” szövegrész után nem tett vesszőt.

Az elsőfokú bíróság a történeti tényállás bevezető részében tényként állapította meg a következőket:

- Az I. rendű terhelt több gazdasági társaságot hozott létre, melyek képviselőre jogosult vezető tisztségviselői közvetlen hozzátartozói, gyermekei, illetve ismerősei voltak.

- Egymással számos, esetenként fiktív (főként adás-vételi) szerződéseket kötöttek, melynek kapcsán hamis vagy valótlan tartalmú számlákat állítottak ki. A cél ezzel az volt, hogy ezek felhasználásával valótlan tartalmú adóbevallásokat nyújtsanak be, amely alapján általános forgalmi adót helyezhessenek levonásba.

- A cégeket lényegében az I. rendű terhelt irányította, képviselőre jogosult tagjai pedig sokszor csak aláírták az I.

rendű terhelt által eléjük tett szerződéseket, okiratokat. A másodfokú bíróság ezt azzal egészítette ki, hogy az I. rendű terhelt érdekkörébe tartozó gazdasági társaságok képviseletre jogosult tagjai kifejezetten az I. rendű terhelt eredményes rábíráására írták alá az eléjük tett szerződéseket és egyéb okiratokat (másodfokú ítélet 22. oldal 2. bekezdés). Az I. rendű terhelt érdekkörébe tartozó cégek formális vezetői, képviselői lényegében csak strómanok voltak, akik az I. rendű terhelt akaratát hajtották végre (másodfokú ítélet 25. oldal utolsó bekezdés).

- A vádbeli időszakban az I. rendű terhelt több nagyszabású beruházásba kezdett, társasházakat, irodaházat épített, két sertéstelepet hozott létre. A beruházások elindításához, illetve működéshez jelentős összegű banki hitelfelvételek is történtek.

Mindezek alapján tényként került megállapításra, hogy az I. rendű terheltet már a céghálózat megalapításakor adócsalási cél vezette. Az egyes cégeket ténylegesen ő irányította, azok formálisan (névlegesen) képviseletre jogosult tagjai az ő rábíráására cselekedtek.

Ezt az eredendően csalárd (turpis) célzatot valamennyi tényállási pontnál figyelembe kell venni.

4.2.

Tényállás I. pontja:

a)

A SZ. Bt. a tulajdonában álló irodájával elégedetlen volt. Az I. rendű terhelt felajánlotta, hogy azt elcseréli a céghálózatába tartozó A. Kft. tulajdonát képező, jelzálogjoggal terhelt lakással. Ebben megállapodtak. Az I. rendű terhelt célja az volt, hogy ellenérték nélkül jusson egy tehermentes ingatlanhoz, amit a céghálózata másik cégének hitelfelvételéhez fedezetül állíthat. Az I. rendű terhelt a ténylegesen adásvételi szerződés megkötésekor tisztában volt azzal, hogy a szerződésben vállalt azon kötelezettséget, miszerint azt tehermentesíti, teljesíteni nem tudja, ebből következően a SZ. Bt. az ingatlanon tulajdonjogot nem szerezhet.

Ennek érdekében az I. rendű terhelt rábíráására két adásvételi szerződést kötöttek.

A 2002. június 20-án kötött adásvételi szerződéssel az A. Kft. 5 millió forintért eladta a lakását a SZ. Bt.-nek azzal, hogy a szerződésben rögzítésre került jelzálogjogot és vételi jogot 2002. július 30-ig az eladó törölteti.

A szerződést az A. Kft. részéről az ügyvezető írta alá, és azt ügyvédként az I. rendű terhelt ellenjegyezte.

A 2002. június 20-án kötött másik adásvételi szerződéssel a SZ. Bt. 5 millió forintért eladta a tehermentes irodáját az A. I. Kft.-nek. A szerződést az A.I. Kft. részéről a képviselő írta alá, és azt ügyvédként az I. rendű terhelt ellenjegyezte.

A vételár kifizetésére egyik szerződés kapcsán sem került sor.

Az I. rendű terhelt a SZ. Bt. tehermentes irodájára az ingatlan-

nyilvántartásban a földhivatallal - mert sürgette a tervezett hitelfelvétel - 2012. július 22-ével bejegyeztette az A.I. Kft. tulajdonjogát. Ugyanakkor a másik szerződéssel a jelzálogjog és vételi jog 2002. július 30-ig vállalt töröltetésnek nem tett eleget, tehát a SZ. Bt.-nek eladott lakást nem tehermentesítette. A jelzálogjog és vételi jog jogosultja a vételi jogával élve 2003. április 17-én a lakáson tulajdonjogot szerzett. A földhivatal ezután elutasította a SZ. Bt. tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmét.

Az I. rendű terhelt 5 millió forint kárt okozott a SZ. Bt.-nek, ami nem térült meg.

b)

A védő téves következtetésnek látja annak megállapítását, hogy az I. rendű terhelt a csere helyett azért döntött az adásvételek mellett, hogy később zálogjoggal terhelhető tehermentes ingatlanhoz jusson.

Érvelése szerint a két ingatlant érintő ügyletek alanyai különbözőek, a csereszerződés lehetősége értelemszerűen kizárt. A jelzálogjoggal terhelt ingatlan tulajdonjoga átruházható (BH 1998.350.). Nincs jogtalan haszonszerzési célzat, és nincs tévedésbe ejtés vagy tartás, mert a teher kifejezetten szerepelt a szerződésben, a tehermentesítést pedig az I. rendű terhelt vállalta. Önhibáján kívül keletkezett a SZ. Bt. kára. Az I. rendű terhelt valójában folyamatosan együttműködött a sértetti cégek képviselőivel, és a 30 millió forintot alig meghaladó követelések alapján több mint 30 millió forintot meg is térített feléjük.

c)

A Legfőbb Ügyészség a védő indítványát alapvetően az irányadó tényállás támadásaként értékelte. Egyedül azt találta helyes hivatkozásnak, hogy csereszerződésnek valóban nem volt helye. Az együttműködésre és a több mint 30 millió forint követelés megtérítésére vonatkozó ténymegállapítást azonban az alapítélet nem rögzíti.

d)

A Kúria a Legfőbb Ügyészség értékelésével egyetértett.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. Ezt a Kúria a

továbbiakban is szem előtt tartja, de nem ismétli meg.

A védő a jogerős ügydöntő határozat tényállásban nem szereplő, abban meg nem állapított tényre hivatkozással állította, hogy az I. rendű terhelt együttműködő volt, és 30 millió forintnál többet térített meg.

Az nem kétséges, hogy csereszerződésre az eltérő jogalanyok között nem kerülhetett sor, ám az I. rendű terhelt maga ajánlotta a „cserét”. Ajánlhatta is, hiszen az ő tényleges irányítása alatt állt az általa létrehozott cégcsoport, az általa kézben tartott cégképviselő strómanokkal együtt. Az sem kérdéses, hogy a jelzáloggal terhelt ingatlan tulajdonjoga átruházható, és a teher szerepelt az adott adásvételi szerződésben azzal, hogy a tehermentesítés az eladó kötelezettsége.

Az irányadó tényállás ugyanakkor - összhangban a történeti tényállás bevezetőjében megalapozott eredendő adócsalási szándékkal, és figyelemmel a beruházások hiteligényének fedezeti igényére - félreérthetetlenül tartalmazza az I. rendű terhelt eredendő célját, azt, hogy ellenérték nélkül jusson egy tehermentes, hitelhez fedezetül állítható ingatlanhoz jusson. Ennek megfelelően már az adásvételi szerződés megkötésekor úgy járt el, hogy nem tehermentesíti a lakást. Az irányadó tényállásban foglalt tények alapján az I. rendű terhelti tudattartalmát érintően levonható volt az a ténybeli következtetés, hogy jogtalan haszonszerzési céltat vezette, és ennek során károkozási szándékkal tévedésbe ejtette a sértett képviselőjét.

A bűnösség megállapításának kérdésében nincs jelentősége annak, hogy az I. rendű terhelt mintegy polgári jogi köntösbe bújtatta a csalárd szándékának érvényesítését. Ez egyébként általánosságban is jellemezte az eljárásban felrótt cselekvőségét. A Kúria azonban helyesnek és meggyőzőnek találta az eljárás bíróságoknak azt a megállapítását, hogy a formálisan szerződő felek között nem polgári jogi jogviszony keletkezett.

A szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre [1959. évi IV. törvény (korábbi Ptk.) 205. § (1) bekezdés]. A szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata, amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére [2013. évi V. törvény (hatályos Ptk.) 6:58. §]. A szerződésen tehát mindig ugyanazt értjük: a felek akaratának a találkozását. A csalás körében éppen a kölcsönös ügyletkötési szándék hiányának van jelentősége, amelyre a sértett megtévesztéséből lehet visszakövetkeztetni. A csalás bűncselekményének megállapítása körében a teljesítőképeség és a teljesítési szándék (készség) fennállása vagy éppen hiánya nem feltétlenül esik egybe és a bűnösség kérdését az utóbbi - az akarat tényező - dönti el (BH 2011.160.I.).

A bíróságok az anyagi jog szabályainak sérelme nélkül állapították meg az I. rendű terhelt bűnösségét a másodfokú bíróság által felbujtóként elkövetett csalás büntettségének [hatályos Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] minősített bűncselekményben.

4.3.

Tényállás III. pontja

a)

Az A. I. Kft. eladóként 2003. október 1-jén opciós adásvételi szerződést kötött a tulajdonát képező - és az I. rendű terhelt által működtetett Ügyvédi Iroda által használt - irodára az I. rendű terhelt által képviselt Ügyvédi Irodával azzal, hogy az opciós jog ellenértéke 44 millió 500 ezer forint, amit a jogosult 2003. december 31-ig megfizet, amiről a kötelezett felé számlát bocsát ki.

A szerződés tartalmazta, hogy a felek kéri a földhivatalt az opciós jog bejegyzésére.

A szerződést a Ügyvédi Iroda részéről képviselőként az I. rendű terhelt írta alá, és azt ügyvédként egyúttal ellenjegyezte.

Az opciós jog bejegyzése iránti kérelem benyújtására nem került sor.

Ezt követően az A. I. Kft. 2003. december 5-én készpénzfizetési számlát állított ki, s a Ügyvédi Iroda annak általános forgalmi adó tartalmát a 2003. évi bevallásában levonható adóként kezelte, a negatív elszámolandó adót visszaigényelte, azt részére az adóhatóság kiutalta.

Ezután az A. I. Kft. és a Ügyvédi Iroda 2004. február 12-én 59 millió 250 ezer forint vételárral adásvételi szerződést kötött az irodára. Ennek alapján az A. I. Kft. készpénzfizetési számlát állított ki, míg a Ügyvédi Iroda ennek alapján benyújtott adóbevallását az adóhatóság nem fogadta el.

Végül az A. I. Kft. és a Ügyvédi Iroda a 2004. július 20-án kötött szerződésükben elálltak az adásvételtől. Az A. I. Kft. 59 millió 250 ezer forintról stornó-számlát állított ki. Ezt a számlát az I. rendű terhelt az ügyvédi iroda könyvelésébe nem vezette be, annak 11 millió 850 ezer forint általános forgalmi adó tartalmát a 2004. III. negyedévi bevallásában nem szerepeltette, ezáltal adóbevallása valótlan tartalmú volt.

Az adóhatóság felé tett valótlan tartalmú nyilatkozattal I. rendű terhelt a hatóságot megtévesztve a költségvetést 11 millió 850 ezer forint erejéig megkárosította.

b)

A védő szerint az I. rendű terhelt a tényeket itt sem vitatta, de a könyvelés/könyveltetés elmulasztása miatt nem terheli büntetőjogi felelősség.

A BH 2002.603. (helyesen: BH 2003.397.) eseti döntés értelmében a Kft. ügyvezető igazgatója az általános forgalmi adó bevallásának elmulasztásával elkövetett adócsalásért könyvelő alkalmazása ellenére is felel, ha a könyvelőnek nem adja át az adóbevallás elkészítéséhez szükséges iratokat, és nem ellenőrzi, hogy a bevallás megtörtént-e. A védő meglátásában ebből a contrario következik, hogy amennyiben az átadás és az ellenőrzés megtörtént, akkor a felelősség nem állapítható meg. Erre vonatkozóan a tényállás megállapítást nem tartalmaz, így nincs bizonyítva, hogy az I. rendű terhelt mulasztást követett volna el. Ez vonatkozik a magánokirat-hamisításra (helyesen: hamis magánokirat felhasználására) is.

c)

A Legfőbb Ügyészség szerint az irányadó tényállás - a felülvizsgálati indítvánnyal ellentétben - nem utal arra, hogy az I. rendű terhelt a kérdéses számlát átadta volna a könyvelőnek. Azt viszont tartalmazza, hogy a számlát az I. rendű terhelt az ügyvédi iroda könyvelésébe nem vezette be, annak általános forgalmi adó tartalmát a bevallásában nem szerepeltette, ezáltal adóbevallása valótlan

tartalmú volt. Ezzel a tényállás egyértelműen azt fejezi ki, hogy az I. rendű terhelt a számlát nem is továbbította a könyvelő felé, és szándékosan elmulasztotta a számla általános forgalmi adó tartalmát a bevallásában feltüntetni. E tényállási pont kapcsán az irányadó tényeket vitatta a védő.

A Legfőbb Ügyészség utalt rá, hogy az irányadó tényállásban megállapításra került, miszerint ténylegesen az I. rendű terhelt irányította az érdekkörébe tartozó cégeket, és azok képviselői az ő eredményes rábírására írták alá a szerződéseket, okiratokat. Ez a megállapítás vonatkozik az A. I. Kft.-re, és e cég nevében benyújtott adóbevallásokra is.

d) A Kúria e tényállásrészlet kapcsán sem találta alaposnak a védő érvelését és egyetértett a Legfőbb Ügyészséggel nyilatkozatában kifejtettekkel.

A védő valójában figyelmen kívül hagyta azt az ítélkezési gyakorlat által kimunkált követelmény, hogy az irányadó tényállást az ügydöntő határozat egészében és tartalmában kell értékelni. Világosan érzékelhetően arra törekedett, hogy az egyes tényállási pontokban rögzített cselekményeket önmagában tegye vitássá - ráadásul e pontnál az ésszerűnek mondható szövegértelmezésen is túllépve. Ez az érvelés azonban nem vezethet eredményre.

A bíróságok által megállapított és a felülvizsgálat során irányadó tényállás ugyanis félreérthetetlenül megjelölte az alanyt (I. rendű terhelt) és az állítmányt (a könyvelésbe nem vezette be, a bevallásban nem szerepeltette - értsd: a könyvelő által). Ilyen megfogalmazások mellett a Kúria szövegértelmezési problémát nem észlelt. Egyébiránt az adóbevallás szempontjából a könyvelő rendszerint - mint az alapul fekvő esetben is - quasi teljesítési segéd. Az adó bevallása az adóalany, a jelen esetben a Ügyvédi Iroda vezetőjeként az I. rendű terhelt kötelezettsége volt. Ennek megfelelően az adóbevallás elmulasztásáért vagy valótlan tartalmú adóbevallás benyújtásáért elsősorban ő volt felelős.

A védő a bizonyítottság hiányát is szóba hozta, ez azonban az ítélet megalapozottságának kérdése. A felülvizsgálati eljárásban pedig a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.). Ezt a Kúria csak a „feltéve, de meg nem engedve” összefüggésben emelte ki.

E tényállásrészlet kapcsán a Kúria azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok az anyagi jog szabályainak megtartásával állapították meg az I. rendű terhelt bűnösségét a másodfokú bíróság által költségvetési csalás büntettének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] és hamis magánokirat felhasználása vétségének (hatályos Btk. 345. §) minősített bűncselekményekben.

4.4.

Tényállás IV. pontja

Az A. I. Kft. a M.-K. Kft., az A. Kft. és a L. Bt. által kiállított hamis, illetve valótlan tartalmú számlákat a számlarendjébe befogadta. Azok alapján a 2003. IV. negyedévi adóbevallása során valótlan tartalmú nyilatkozatot tett, és ezzel az állami költségvetést általános forgalmi adónemben 19.870.000 Ft (19.869.826 Ft) összeg tekintetében megkárosította akként, hogy 2003. december hónapban 9.545.000 Ft adót igényelt jogosulatlanul vissza, illetve 10.325.000 Ft adóhiány keletkezett. Az A. I. Kft. képviseletében a megjelölt cégekkel létrejött megállapodásokat a II. rendű terhelt írta alá, továbbá a valótlan tartalmú adóbevallást ugyancsak ő látta el aláírásával.

A fenti megállapodások, szerződések megkötésével, a számlák kiállításával kapcsolatos tevékenységet, az A. I. Kft. tényleges irányítását ellátó I. rendű terhelt végezte, aki tudta azt, hogy a szerződések és a számlák valótlan tartalmúak, s aki ezzel a magatartásával közreműködött az adóhatóság megtévesztésében, illetve az állami költségvetés általános forgalmi adónemben történő megkárosításában (elsőfokú ítélet 16. oldal 3. bekezdés).

A tényállás IV. pontja (...) valamennyi alpontja esetében fiktív, valótlan tartalmú számlák kerültek be az érintett kft. könyvelésébe, s ilyen módon az adóbevallása is valótlan tartalmúnak minősül. A kiállított számlák mögött az azokon feltüntetett időpontokban aggálytalanul megállapítható módon valós gazdasági események nem történtek (másodfokú ítélet 23. oldal 3. bekezdés).

4.4.1.

Tényállás IV/1. pontja

a)

A IV. rendű terhelt a 2003. november 12-én bejegyzett M.-K Kft. nevében, az A. I. Kft. részére, de még a bejegyzési kérelem 2003. október 17-ei benyújtása előtt - 2003. július 29-én, augusztus 14-én és szeptember 18-án - kiállított három valótlan tartalmú számlát, összesen 1.450.650 forint általános forgalmi adó tartalommal.

A M.-K. Kft. társasági szerződését a Ügyvédi Iroda képviselőjében az I. rendű terhelt szerkesztette és ellenjegyezte, valamint a bejegyzéssel kapcsolatos teendőket is ő végezte. A számlákat tartalmazó számlatömböt a Ügyvédi Iroda alkalmazottja 2003. október 18-án vásárolta, a számlák kiállítási dátumaként feltüntetett időpontok után.

A munkák nem a számlákon feltüntetett időpontokban kerültek elvégzésre (elsőfokú ítélet 32. oldal 5. bekezdés), a kiállított számlák mögött az azokon feltüntetett időpontokban valós gazdasági események nem történtek (elsőfokú ítélet 48. oldal 1. bekezdés).

b)

A védő szerint az okiratot szerkesztő ügyvéd csak akkor felelne, ha a társasági szerződés benyújtása az ő kötelezettsége lett volna, ez azonban nem így volt, ezért a felelőssége nem állapítható meg.

c)

A Legfőbb Ügyészség az elsőfokú ítélet 16. oldalának 3. bekezdésére, 32. oldalának 5. bekezdésére és 48. oldalának 1. bekezdésére utalással egyértelműnek látta, hogy az I. rendű terhelt tudta: a M.-K. Kft. által kiállított számlák általános forgalmi adó tartalmát az A. I. Kft. levonásba nem helyezheti, részben annak valótlan tartalma miatt, részben azért, mert a M.-K. Kft. a számlákon feltüntetett időpontokban gazdasági tevékenységet még nem folytathatott.

nevét ráhamisítva - 2013. december 10-ei dátummal 5 millió 230 ezer forintról számlát állított ki. Ennek általános forgalmi adó tartalma 560.133 forint volt.

A számlát tartalmazó számlatömböt az V. rendű terhelt másik cége vásárolta, a számlát az I. rendű terhelt kérésére állította ki 2004

elej

d)

A Kúria a védő indítványát alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség érvelését alaposnak találta.

Mindenek előtt azt rögzíti, hogy a védő határozottan az irányadó tényállással szemben vitatta az I. rendű terhelt bűnösségének a kimondását. Emellett a védőnek az okiratot szerkesztő ügyvéd felelősségére vonatkozó érvelése nem is áll összefüggésben az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmény minősítésével. Az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét azért állapították meg, és pedig helyesen, mert - az adócsalás érdekében létrehozott, irányítása alatt álló céghálózaton belül - az A. I. Kft. fiktív számlákra alapozta az adóbevallását.

4.4.2.

Tényállás IV/2. pont

a)

A 2003. december 12-én megkötött szerződés tartalma szerint az A. I. Kft. karácsonyfát vásárolt a L. Bt.-től. Az V. rendű terhelt, a L. Bt. kültagja az eladásról - a L. Bt. üzletvezetőjének én. A számla mögött tényleges gazdasági esemény nem volt, a L. Bt. nem értékesített karácsonyfát az A. I. Kft.-nek, továbbá pénz átadás sem történt.

b)

A védő szerint nem szerepel a megállapítások között, hogy a névaláírás meghamisításáról is tudomása volt az I. rendű terheltnek.

c)

A Legfőbb Ügyészség megfogalmazta, hogy ha az irányadó tényállásban az szerepel, hogy a számla mögött tényleges gazdasági esemény nem volt, és a számlát az I. rendű terhelt kérésére állította ki az V. rendű terhelt, akkor tisztában volt a számla valótlán tartalmával, és nincs jelentősége, hogy tisztában volt-e azzal is, hogy az az üzletvezető nevének utánzása miatt hamis is.

d)

A Kúria a Legfőbb Ügyészséggel megegyezően azt állapította meg, hogy az irányadó tényállásból nem következhet más, mint az I. rendű terhelt bűnössége. Az ún. külső és az ún. belső tények egybeesése egyértelmű és határozottan fennáll. Az I. rendű terhelt maga „rendelte meg” azt a valótlán tartalmú számlát, amit aztán fel is használtak az adóhatóság megtévesztéséhez.

4.4.3.

Tényállás IV/3. pontja

a)

Az A. Kft. a 2003. december 30-án kelt számla alapján külterületi termőföldek használati jogának átengedését számlázta ki az A. I. Kft. részére. A számla és az alapjául szolgáló szerződés szerint a használati jog átengedésének ellenértéke 39.825.646,- Ft és 9.956.412, Ft általános forgalmi adó volt, a fizetési mód pedig váltó.

A földhasználati jog gyakorlását a vevő 2004. január 1-jén kezdhette meg. A földhasználati jog átadási szerződésben szereplő ingatlanok egy részét (elsőfokú ítélet 33. oldal utolsó bekezdés: 0747/72 hrsz., 788/23 hrsz.) azonban - az I. rendű terhelttel történt szóbeli megállapodás alapján - ellenszolgáltatás nélkül két vállalkozó használta.

b)

A védő azt sérelmezte, hogy hiányos a tényállás, abban nem szerepel a két személy használati jogára vonatkozó dokumentum, és az sem, hogy milyen módon, milyen jogviszony keretében dolgoztak a földeken. Mivel a használati jog jogosultja jogi személy, nyilvánvaló, hogy a tényleges művelés - ellenérték fejében - valójában magánszemélyek részéről történt, ami a szerződésben foglaltakat nem cáfolja, ezért az I. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége nem áll fenn.

c)

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az I. rendű terhelt bűnössége valóban nem állapítható meg. Az annak idején hatályos, az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján nem vonható le az előzetesen felszámított adó, ha az adóalany a terméket és a szolgáltatást egészben vagy részben nem az adóalanyiságot eredményező gazdasági tevékenységéhez használja fel, hasznosítja, kivéve, ha a terméket és a szolgáltatást részben a 7. § (3) bekezdésében meghatározott célok elérése érdekében, vagy a 9. § (3) bekezdésében meghatározott szolgáltatáshoz használja fel, hasznosítja. A jelen ügyben is erről van szó. Az I. rendű terhelt által irányított A. Kft. az ingatlanra vonatkozó használati jogot, mint vagyoni értékű jogot úgy engedte át ellenérték fejében, hogy az nem kapcsolódott az általános forgalmi adó-alanyiságot eredményező gazdasági tevékenységéhez. A termőföldek egy részén ugyanis az A. Kft. ténylegesen nem gazdálkodott, azokat ingyen használta a két vállalkozó. Ugyanakkor az irányadó tényállás nem tartalmaz olyan adatot, amely cáfolná, hogy az A. Kft.-nek valóban használati joga állt fenn a kérdéses ingatlanok felett, illetve a vagyoni értékű joga átengedésének ellenértéke valóban kifizetésre került. Így nem lehet következtetni arra, hogy a két gazdasági társaság között nem jött létre valós gazdasági esemény.

d)

A Kúria a védő és a Legfőbb Ügyészség érvelésével nem értett egyet.

Az irányadó tényállás alapján az A. Kft. a külterületi termőföldek használati jogát átengedte. Ez - ellenkező adat hiányában - azt jelenti, hogy használati joga volt. Az irányadó tényállás azt is megállapította, hogy a két vállalkozó ellenérték nélkül használta a földek egy részét.

Nem az a kérdés tehát, hogy volt-e az A. Kft.-nek használati joga, hanem az, hogy a használati jog átruházása az adózás szempontjából csalárd célzatú volt-e. A Kúria határozott álláspontja szerint: csalárd célzatú volt.

A történeti tényállás bevezető része megállapította, hogy az I. rendű terheltet már a céghálózat megalapításakor adócsalási cél vezette. A Kúria e bevezető ténymegállapítások kapcsán már előrebocsátotta, hogy ezt az eredendően turpis (csalárd) célzatot valamennyi tényállási pontnál figyelembe kell venni.

Ezt meghaladóan a tényállás IV. pontjának egészére érvényesen külön is megállapításra került, hogy az A. I. Kft. - más cégek mellett - az A. Kft. által kiállított hamis, illetve valótlan tartalmú számlákat fogadott be a számlarendjébe, s azok alapján a 2003. IV. negyedévre valótlan tartalmú adóbevallást tett. A másodfokú bíróság is külön megfogalmazta, hogy a tényállás IV. pontja valamennyi alpontja

esetében fiktív, valótlan tartalmú számlák kerültek be az érintett kft. könyvelésébe, s ilyen módon az adóbevallása is valótlan tartalmúnak minősül, a kiállított számlák mögött valós gazdasági események nem történtek.

Az irányadó tényállás értelmében a két vállalkozó részére az I. rendű terhelt szóbeli megállapodással engedett használatot, ezért a védő részéről „dokumentum” és „jogviszony” hiányolása értelmezhetetlen. Az pedig közömbös, hogy a két vállalkozó „milyen módon” dolgozott a földeken, a lényeg csupán annyi, hogy a földeket használták. A védő ráadásul az irányadó tényállás ellenében állította azt, hogy a két vállalkozó ellenérték fejében használta a földet.

4.4.4.

Tényállás IV/4. pontja

a)

Az A. Kft. 2003. december 30-án opciós adásvételi szerződést kötött az A. I. Kft.-vel egy autóbusz 2 millió forintnyi tulajdonrészének átruházásáról. Az A. Kft. által aznap kiállított számla általános forgalmi adó tartalma 400 ezer forint volt.

A szerződés megkötésének időpontjában az autóbusz tulajdonosa egy harmadik cég volt, s e cég már 2002. február 7-én elállt a 2002. január 2-án kötött, a tulajdonrészt az A. Kft.-re átruházó adásvételi szerződéstől, mert az A. Kft. nem fizette ki a vételárat. A harmadik cég az adásvételi szerződésben a tulajdonjogát a kifizetésig fenntartotta, és az elállási jogát kikötötte.

b)

A védő szerint ebben az esetben sincs felderítve és megállapítva az, hogy az I. rendű terhelt milyen tények tudatában volt.

c)

A Legfőbb Ügyészség levezette, hogy mivel ténylegesen az I. rendű terhelt irányította az A. Kft.-t, így tudta azt is, hogy az A. Kft.-nek az opciós adásvételi szerződés megkötésekor nem volt tulajdonrésze az autóbuszon.

d)

A Kúria a védő indítványát alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A védő újfent önmagában kívánta vitatni az irányadó tényállást, amely ehelyütt mintegy összefonódott az indokolással. A tényállás tényszerűen tartalmazza, hogy az opciós adásvételi szerződés megkötésekor a felek egy nem létező tulajdonrészre kötöttek megállapodást, ami ezáltal nem lehet más, mint fiktív. A formálisan szerződő cégeket pedig az I. rendű terhelt adócsalásra létrehozott céghálózatahoz tartoztak, azokat ténylegesen ő irányította.

4.4.5.

Tényállás IV/5. pontja

a)

Az A. Kft. a 2003. december 30-án kötött adásvételi szerződéssel 15 millió 500 ezer forintért eladta a tulajdonát képező lakást az A. I. Kft.-nek. A vételár általános forgalmi adó tartalma 3 millió 100 ezer forint. A jogügyletről számla került kiállításra, fizetési módként pedig váltó került megjelölésre. Az adásvételi szerződés érvénytelen volt. Az ingatlant ugyanis az A.

Kft. a 2002. június 12-én kelt adásvételi szerződéssel egy harmadik személynek 5.646.924 forintért már eladta, majd - arra hivatkozva, hogy a vevő nem fizette meg tartozását - az I. rendű terhelt felhívására az A. Kft. ügyvezetője a 2003. december 20-án kelt levélben 2003. december 30-ai hatállyal elállt a szerződéstől. A harmadik személy a vételárból 4.455.234 forintot 2002. június 18-án megfizetett. A fennmaradó részt kivitelezéssel kapcsolatos műszaki hiányosságok miatt nem fizette ki, de külön bankszámlára befizette. A harmadik személlyel kötött szerződésben nem kötötték ki az eladó elállási jogát.

b)

A védő szerint az A. Kft. - függetlenül attól, hogy a szerződésben nem volt kikötve - a korábban hatályos Ptk. 300. §-ának (1) bekezdése alapján utólag is elállhat a szerződéstől, így az elállás, majd a lakás ismételt eladása is törvényes volt.

c)

A Legfőbb Ügyészség egyetértett a védővel abban, hogy az eladót megillett az utólagos elállás joga. Az elállás jogszerűségének megítélése polgári jogi vita tárgyát képezi, és ennek függvénye az ismételt eladásra vonatkozó adásvételi szerződés érvényessége. A tényállás pedig nem tartalmaz adatot arra, hogy a két cég között a vételár kifizetése ne történt volna meg. A Legfőbb Ügyészség ezáltal tévesnek találta az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását.

d)

A Kúria a védő és a Legfőbb Ügyészség érdemi álláspontjával nem értett egyet.

Azt természetesen nem vitatja a Kúria sem, amit a védő és a Legfőbb Ügyészség - egymással megfelelésben - az elállási jog gyakorolhatóságával kapcsolatosan állít. A korábban hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 300. §-ának (1) bekezdése valóban biztosította a jogosult számára a szerződéstől elállás jogát, s ekként közömbös, hogy azt maga a konkrét szerződés is tartalmazta-e vagy sem. Ebből következően az sem kérdéses, hogy az elállás jogszerűségének megítélése polgári jogvita tárgyát képezi.

Büntetőjogi szempontból az a kérdés, hogy a tulajdonjog ismételt átruházása az adózás szempontjából csalárd célzatú volt-e, és a Kúria e csalárd célzat megállapításában az eljáró bíróságokkal egyetértett.

A Kúria visszautal a IV/3. pont alatt már kifejtettekre, amely szerint az adott cselekményt a tényállás egészének összefüggéseiben lehet csak megfelelően értékelni, és a szempontrendszer sem lehet eltérő. Ha tehát az I. rendű terheltet már a céghálózat megalapításakor adócsalási cél vezette, a tényállás IV. pontjának egészére érvényes, hogy hamis, illetve valótlan tartalmú számlákon alapult az A. Kft. adóbevallása. A tényállásban rögzített számlák mögött valós gazdasági események nem történtek. Erre figyelemmel nem lehet eredményesen vitatni az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét.

A Kúria maga is kifogásolhatónak találta, hogy a bíróságok a szerződések érvénytelenségére vontak következtetést. Az irányadó tényállás szerint az elállásra az I. rendű terhelt felhívására került sor. A korábbi vevő a fizetési kötelezettségét gyakorlatilag teljes körűen teljesítette. Az I. rendű terhelt

ügyvédi irodát vezető ügyvédként tevékenykedett, így jogismerete alapján kétségtelenül tisztában volt azzal, hogy a korábbi eladástól elállás, illetve azzal összefüggésben az újabb adásvétel érvényessége vitássá tehető, és az eredményes vitatás adókihatással járhat. Az elállás 2003. december 30. napjával történt, és ugyanazon a napon máris sor került az ismételt eladásra. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy ugyancsak egyaránt 2003. december 30. napjára esett a IV/3., IV/4., IV/5. és IV/6. pontban felrótt cselekvőség, s ez a nap egyben utolsó előtti napja volt a negyedéves adóbevallási időszaknak is.

4.4.6.

Tényállás IV/6. pontja

a)

Az A. Kft. 2003. december 30-án két adásvételi szerződést kötött az A. I. Kft.-vel ráépítéssel ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett ingatlan tulajdoni illetőségek eladásáról. Az egyik jogügyletről kiállított számla 3.992.812 forint, a másik jogügyletről kiállított számla 719.819 forint általános forgalmi adó tartalmú volt.

Az A. Kft. a 2001. február 28-án kötött adásvételi szerződésekkel adta el a két ingatlant szerkezetkész állapotban, a birtokba-adások 2001. december 20-án megtörténtek. Utóbb vételárak kiegyenlítésével kapcsolatosan nézeteltérések támadtak. Az A. Kft. önhatalommal elfoglalta az ingatlanokat. Ezt követően a vevők által nem kért átalakításokat végeztek azokon, amelyek alapján az A. Kft. a - jogi képviselője és tényleges irányítója - I. rendű terhelt szerint ráépítéssel tulajdonhányadot szerzett. Ezzel szemben a Zalaegerszegi Városi Bíróság a 2003. szeptember 9-én meghozott 14.Gp.20539/2003/13. számú ítéletével az I. rendű terhelt által képviselt A. Kft. résztulajdonjog megállapítására és egyebekre irányuló felperesi keresetét elutasította (elsőfokú ítélet 37. oldal 1. bekezdés). Így az ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonhányadokat az A. Kft. nem értékesíthette volna.

b)

A védő indítványa szerint alapcselekmény hiányában az I. rendű terhelt részesi elkövetői minősége sem állapítható meg. Az alapcselekmény hiányát a védő nem indokolta.

c)

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozata szerint a 2003. szeptember 9-én meghozott bírósági ítélet nem lett jogerős és a tulajdoni hányadok értékesítésének érvényessége a polgári per eldöntésétől függött, ezért az I. rendű terhelt bűnösségére nem vonható következtetés.

d)

A Kúria a bűnösség megállapítását sérelmező védői indítványt és a Legfőbb Ügyészség érvelését nem találta alaposnak.

A védő nem indokolta meg, hogy miért nincs (tettesi) alapcselekmény. Pusztán azt állította, hogy e tényállásrészlet alapján is törvénysértő az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítása. Márpedig ez érdemi felülvizsgálatot kizáró hiányosság.

A Kúria eljáró tanácsa - a Bfv.II.252/2015/7. számú határozatában kifejtetteket - fenntartja. Aszerint a felülvizsgálat körében más a törvényben elvontan megfogalmazott megengedhetőségi feltétel, amire hivatkozással felülvizsgálatnak lehet helye, és más a megengedhetőségi feltételt alátámasztó konkrét ok (indok), amit az

indítványnak tartalmaznia kell az érdemi elbírálás érdekében. Ezért a Be. 419. §-a (2) bekezdésének 1. mondatában foglalt azon szabálynak, hogy a felülvizsgálati indítványt a felülvizsgálat okának - és céljának - megjelölésével kell benyújtani, az a valóságos értelme, hogy az „ok” megjelölendősége valójában az indokolás követelménye. Másként fogalmazva: a kizárólagosan a felülvizsgálat elvont megengedhetőségi feltételére hivatkozó, de az azt alátámasztó konkrét okot nem tartalmazó, vagyis meg nem indokolt indítvány bármely megengedhetőségi feltétel esetében a törvényben kizárt.

A Kúria a Legfőbb Ügyészség érdemi álláspontjával sem értett egyet.

A jelen ügyben nem tulajdonított ügydöntő jelentőséget annak, hogy a 2003. szeptember 9-én első fokon meghozott bírósági ítélet nem lett jogerős. Az A. Kft. ugyanis ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdoni hányadot ruházott át. A tulajdoni hányadok megszerzését bírósági döntés sem erősítette meg. További szempont, hogy e körben sem mellőzhetőek a tényállás IV/3. pontban már összegzett körülmények (az I. rendű terheltet már a céghálózat megalapításakor adócsalási cél vezette, a tényállás IV. pontjának egészére érvényes, hogy az A. I. Kft. - más cégek mellett - az A. Kft. által kiállított hamis, illetve valótlan tartalmú számlák alapján valótlan tartalmú adóbevallást nyújtott be, és a kiállított számlák mögött valós gazdasági események nem történtek).

a M.-X. Kft.-nek. A szerződést a cégek képviselőiként a II. rendű és III. rendű terhelt, továbbá a Ügyvédi Iroda részéről szerkesztőként és ellenjegyzőként az I. rendű terhelt írta alá. A vételár általános forgalmi adó tartalma 80 millió forint volt.

Az ingatlant 250 millió forint és járulékai erejéig egy bank javára bejegyzett jelzálogjog terhelte azzal, hogy a jelzálogjogi szerződés alapján az ingatlant a bank előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül elidegeníteni és megterhelni nem lehet.

Az adásvételi szerződés rögzítette, hogy a bank hozzájáruló

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 29. §-ának 1. mondata előírja, hogy jogok bejegyzésének és tények feljegyzésének - ha törvény másként nem rendelkezik, de ilyen a jelen ügyre nézve nincs - olyan közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat vagy ezeknek a közjegyző által hitelesített másolata (a továbbiakban: okirat) alapján van helye, amely a bejegyzés tárgyát képező jog vagy tény keletkezését, módosulását, illetve megszűnését igazolja, továbbá tartalmazza a bejegyzést, feljegyzést megengedő nyilatkozatot az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzett, vagy közbenső szerzőként bejegyezhető jogosult részéről (bejegyzési engedély). A bejegyzési engedélyt a jogosult külön, a bejegyzés alapjául szolgáló okirattal azonos alakisággal rendelkező okiratban is megadhatja.

Ennek megfelelően az ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdoni hányad bejegyzéséhez szükség lett volna a tulajdonjogot megállapító jogerős bírósági döntésre, ami az újabb adásvételi szerződés megkötésekor nem állt rendelkezésre. Az I. rendű terheltet ez azonban nem gátolta a felbujtásban, hiszen ezáltal adóelőnyhöz juttattatta az A. I. Kft.-t, és ebben nem számított, hogy az A. I. Kft. javára a tulajdoni hányadok nem lesznek bejegyezhetőek.

A kifejtettekre figyelemmel az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megtartásával mondták ki az I. rendű terhelt bűnösségét a másodfokú bíróság által megállapított felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntetében [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont].

5.

Tényállás VII. pontja

a)

1. A G. Bt. 2004. június 30-án adásvételi szerződéssel 400 millió forintért eladott egy baromfitelepet nyilatkozata a szerződés érvényességi feltétele, beszerzése az eladó kötelezettsége. Ennek ellenére a bank hozzájáruló nyilatkozatát sem előzetesen, sem utólagosan nem kérték.

Az adásvételről a G. Bt. nevében a II. rendű terhelt aznap, 2004. június 30-án számlát állított ki. A vevő tulajdonjog bejegyzése iránti 2004. július 20-án kelt kérelme széljegyként az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetésre került.

A bank hozzájáruló nyilatkozatának hiányában a szerződés érvénytelen volt.

2. Az A. I. Kft. a 2004. július 20-án kötött adásvételi szerződéssel 14.400.000 forintért eladott egy irodahelyiséget a M.-X. Kft.-nek. A szerződést a cégek képviselőiként a II. rendű és III. rendű terhelt, továbbá szerkesztőként és ellenjegyzőként - az ügylet értelmi szerzője - az I. rendű terhelt írta alá. A vételár általános forgalmi adó tartalma 2.880.000 forint volt.

Az ingatlant egy bank és a megyei illetékhivatal javára bejegyzett jelzálogjog, valamint végrehajtási jog terhelte. A jelzálogjogi szerződés értelmében az ingatlan elidegenítéséhez a bank előzetes írásbeli hozzájárulása szükséges, mely érvényességi feltételt az adásvételi szerződés is tartalmazta.

Az adásvételről a II. rendű terhelt 2004. július 20-án számlát állított ki.

3. Az A. I. Kft. a 2004. július 20-án kötött (másik) adásvételi szerződéssel 58 millió forintért eladott egy másik irodahelyiséget a M.-X. Kft.-nek. A szerződést a cégek képviselőiként a II. rendű és III. rendű terhelt, továbbá szerkesztőként és ellenjegyzőként az I. rendű terhelt írta alá. A vételár általános forgalmi adó tartalma 11.600.000 forint volt.

Az ingatlant terhelte egy bank javára 10.000.000 forint és járulékaik erejéig bejegyzett jelzálogjog, valamint egy cég jelzálogjoga. Az adásvételi szerződés tartalmazta, hogy a (tulajdonjog) bejegyzéshez a bank, mint jelzálogjog jogosult és hitelező hozzájárul, és a tartozás átvállalást tudomásul veszi - annak ellenére, hogy ezen hitelezői hozzájárulást sem a II. rendű terhelt, sem az ügyletet ténylegesen bonyolító I. rendű terhelt nem kérte meg a pénzügyintézetektől, illetve a cégtől.

Az adásvételről a II. rendű terhelt aznap, 2004. július 20-án számlát állított ki. A jelzálogjog jogosultjainak hozzájárulása hiányában az adásvételi szerződés érvénytelen volt.

A három érvénytelen szerződés alapján a III. rendű terhelt a havi általános forgalmi adó bevallásra köteles M.-X. Kft. nevében 2004. június és július hónapokra valótlan tartalmú adóbevallási nyilatkozattal mindösszesen 95.020.000 forint általános forgalmi adót kísérelt meg visszaigényelni.

A költségvetést kár nem érte.

b)

A védő indítványa szerint alaphüccselekmény hiányában az I. rendű terhelt részesi elkövetői minősége sem állapítható meg, és emellett a vád alá nem helyezett könyvelő felelősségére utalt. Az alapcselekmény hiányát a védő nem indokolta, a könyvelő felelősségét nem részletezte.

c)

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozata szerint az irányadó tényállásból levonható az a következtetés, hogy az I. rendű terhelt tisztában volt az általa szerkesztett szerződések érvénytelenségével, miután a jelzálogjog jogosultjai nem járultak hozzá az elidegenítéshez. Tudatában volt annak is, hogy a M.-X. Kft. adót fog visszaigényelni, hiszen ezt a gazdasági társaságot is ő irányította.

d)

A Kúria a Legfőbb Ügyészség érvelésével értett egyet. A védő álláspontjának alátámasztására érdemi indokot nem hozott fel. A védő által meg nem indokolt felülvizsgálati indítvány alapján pedig - a fentebb már kifejtetteknek megfelelően - érdemi felülvizsgálatra nem kerülhet sor.

A Kúria azt állapította meg, hogy a bíróságok az anyagi jog szabályainak megtartásával mondták ki az I. rendű terhelt bűnösségét a másodfokú bíróság által felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntette kísérletének [hatályos Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] minősített hüccselekményben.

6.

Tényállás IX. pontja

a)

A G. Kft., mint felperes 2004 elején kártérítési keresetet nyújtott be egy pénzintézet, mint alperes ellen a Csongrád Megyei Bíróság előtt I.G.40.015/2004. szám alatt indult polgári perben 7.984.740 forint és járulékai iránt.

A G. Kft. ellen ezután 2004. február 24-én felszámolási eljárás indult, amelyet a hitelező 12.086.087 forint tartozás meg nem fizetése miatt kezdeményezett vele szemben.

A polgári perben a G. Kft.-t képviselő I. rendű terhelt - miután értesült a felszámolási eljárásról - 2004. április 5-én a kereseti követelést 3.424.247 forintra leszállította.

A felszámolási eljárásban a G. Kft.-t képviselő II. rendű terhelt a 2004. július 8-án kötött szerződéssel a perelt követését 1.000.000 forintért a M.-X. Kft.-re engedményezte.

A polgári perben a G. Kft.-t képviselő I. rendű terhelt a 2004. július 19-én tartott tárgyaláson nem jelentette be az engedményezést. A 2004. szeptember 20-án tartott tárgyaláson az I. rendű terhelt bejelentette az engedményezés tényét, majd ez alapján kérte a

felperesi jogutódlás megállapítását. Egyszersmind a M.-X. Kft. meghatalmazását becsatolva, mint e cég képviselője a kereseti követelést felemelte 8.618.316 forintra.

Az I. rendű és II. rendű terheltek az engedményezéssel a fizetéseképtelenné vált G. Kft. vagyoni követelésének összegét a hitelezői követelések meghiúsítása végett 6.984.740 forinttal csökkentették. A felszámolás kezdő időpontjában a G. Kft. rendelkezett a hitelezők kielégítésére szolgáló vagyonnal, befektetett eszközeinek értéke 278.686.313 forint volt.

A társaság vezetője a tényállásban írtakon túlmenően 480.542.000 forint követeléssel és 28.384.000 forint pénzeszközzel, azaz összesen 787.612.000 forint értékben nem számolt el a társaság eszközeivel. A felszámolási eljárásban összesen 396.440.855 forint összegben jelentettek be a hitelezők követelést, az eljárás során csak a felszámoló 1.324.800 forint értékű díja, továbbá a MFB részére 10.724.680 forint került kifizetésre, 1.195.445 forint követelés engedményezése történt a MFB hitelező részére. Ezt meghaladóan a hitelezők kielégítése fedezet hiányában nem volt lehetséges. (másodfokú ítélet 22. oldal 5. bekezdés)

b)

A védő állította felülvizsgálati indítványában, hogy az ítéletben rögzített 6.984.740 forint helyett a követelés a jogerős bírói határozat alapján kevesebb volt annál, mint amit az I. rendű terhelten ténylegesen kielégített. Ennek következtében perbeli magatartásának jelentősége nincs. Azzal összefüggésben a felszámolás alá került gazdasági társaság vagyonában csökkenés nem következett be. Erre figyelemmel az I. rendű terhelten bűnösségének megállapítása nem helytálló.

c)

A Legfőbb Ügyészség előjáróban azt jelezte, hogy a védő indítványában olyan tényekre hivatkozik, amelyek az irányadó tényállásban nem szerepelnek. A másodfokú bíróság kiegészítése nyomán irányadó tényállás azt tartalmazza, hogy az összesen 396.440.855 forint hitelezői követésből - a felszámoló díján és két hitelező igényén túl - a további hitelezők kielégítése nem volt lehetséges. Mivel az I. rendű terhelten a G. Kft. fizetéseképtelenségével fenyegető helyzetének tudatában gazdaságilag indokolható ok nélkül csökkentette a gazdasági társaság vagyonát azzal, hogy a polgári perbeli követelés összegét színleg leszállította, így a csődbűncselekmény valamennyi tényállási eleme megvalósult.

d)

A Kúria ismét azt állapította meg, hogy a védő - meg nem állapított tényekre hivatkozással - az irányadó tényállás sérelmezésén keresztül kifogásolja az I. rendű terhelten bűnösségének a kimondását, ami felülvizsgálati eljárásban kizárt, ugyanakkor a Legfőbb Ügyészség érvelésével egyetértett. A bíróságok az anyagi jog szabályainak megsértése nélkül minősítették az I. rendű terhelten cselekményét a másodfokú bíróság által felbujtóként elkövetett csődbűncselekmény büntetettének [hatályos Btk. 404. § (1) bekezdés c) pont] minősített bűncselekményben.

A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulatának megfelelő összetételben eljárva, miután a hivatalból lefolytatott vizsgálat eredményeként a

felülvizsgálatot megalapozó feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt - a védő felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. február 17.

Dr. Molnár Gábor Miklós s. k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s. k. előadó bíró, Dr. Tuba István s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző